

Avrupa'da biyolojik çeşitlilik kaybını durdurma

Göstergeler ve izlemeyi esas alan bilgilere duyulan ihtiyaç acildir

2002 yılında Johannesburg'da gerçekleşen Sürdürülebilir Kalkınma hakkında Dünya Zirvesi, biyolojik çeşitliliğin toplam sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğu ortadan kaldırmada kritik bir rol oynadığını ve gezegenimiz, insanların refahı ve kişilerin yaşamları ve kültürel bütünlüğü için önemli olduğunu tanımıştır. Zirvede ayrıca, global ekonomimizin yaklaşık %40'unun biyolojik ürün ve süreçleri esas aldığı vurgulanmıştır. Ancak, biyolojik çeşitlilik tehdit altındadır ve insanların faaliyetleri sonucunda biyolojik çeşitliliğin ciddi ölçüde değiştiği ve azaldığına dair işaretler vardır.

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, bileşenlerinin sürdürülebilir kullanımı ve genetik kaynakların kullanımından ortaya çıkan faydaların adil ve eşit paylaşımı için uluslararası bir çerçeve sağlamak üzere 1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan ilk Dünya Zirvesinde imzalanmıştır.

Bu sözleşme çerçevesinde, Johannesburg Zirvesine katılan ülkeler, 2010 yılına kadar biyolojik çeşitliliğin şu andaki kaybında önemli bir düşüş elde etmeye yönelik eylemlerde bulunmayı kabul ettiler.

Avrupa Topluluğu ve Avrupa için daha geniş Çevre sürecinde, daha zor olan biyolojik çeşitlilik kaybını 2010 yılına kadar durdurmak hedefi benimsenmiştir. Örneğin, AB altıncı çevre eylem programı, doğal sistemleri korumak ve gerekli olduğu durumlarda doğal sistemlerin yapısı ile işleyişini eski haline getirmek ve 2010 yılına kadar Avrupa Birliği'nde ve global ölçekte biyolojik çeşitlilik kaybını durdurmak amacını belirtir.

Bu hedeflere ulaşılması için aşağıdakilerin izlenmesi ve bu konularda bilgi, değerlendirme ve anlayış gerekecektir: insan faaliyetleri arasındaki nedensel ilişkiler, bunların ürettiği baskılar ve bu baskıların genel olarak çevre ve özel

olarak biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkileri; üzerinde mutabakata varılmış eylemlerin biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkileri ve etkinliğidir.

Biyolojik çeşitlilik üzerinde etkisi olan pek çok birbiriyle ilişkili faaliyet vardır. Değerlendirmelerin bütünleştirilmiş olması ve çeşitli alanlardan uzmanlar ve ilgili vatandaşları dahil etmesi gerekir. Ayrıca, Avrupa çapında biyolojik çeşitliliğin durumları ve eğilimleri hakkında bilgi sınırlı ve tutarsızdır. Biyolojik çeşitliliğin izlenmesi son derece zaman alan, maliyetli ve önceliklerinin belirlenmesi zor bir süreç olduğundan ve bu nedenle finansman açısından görece az ilgi çektiğinden bu durumun hızla değişmesi beklenmemelidir. Hemen eyleme geçilmesi gereklidir.

Avrupa biyolojik çeşitlilik izleme programı

2010 yaklaşıyor ve biyolojik çeşitliliğin durdurulmasına yardımcı olacak bilgileri daha geniş ve işbirliğine dayalı bir Avrupa biyolojik çeşitlilik izleme programı aracılığıyla sağlamak için çalışmalara başlanmıştır. Bu bilgiler ve izleme yerel, bölgesel, ulusal, AB ve Avrupa üstü düzeylerdeki politika belirleyiciler ve yöneticiler için anlamlı olmaları açısından tutarlı bir çerçeveyi esas alacaktır.

2010 hedefi ve ilerlemenin değerlendirilmesiyle ilgili bilgilerin sağlanması için tutarlı ve işbirliğine dayalı bir Avrupa biyolojik çeşitlilik izleme programı oluşturmak için dört 'eylem çizgisine' uyulmalıdır:

1. Mevcut uluslararası izleme alanlarının koordinasyonu

Bakanlıklar düzeyindeki 'Avrupa için Çevre' sürecinin onayına sahip olup Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Doğayı Koruma Merkezi tarafından koordine edilen Avrupa biyolojik çeşitlilik izleme ve gösterge çerçevesi (EBMI-F), işbirliği esaslı bir Avrupa biyolojik çeşitlilik izleme programı geliştirmek için değerli bir platform sağlar. Bu program, iyi kurulmuş uzun dönemli ağlar ve bunların veri akışı ile yöntemlerinin koordinasyonunu temel alacak olup, halen ayrı ayrı olan ulusal ve bölgesel izleme uygulamalarının değerini maksimize etmelidir.

2. Avrupa çapında biyolojik çeşitlilik izlemesinin teşviki

Halen Avrupa çapında, örneğin kuş ve habitat tüzükleri kapsamındaki raporlama yükümlülükleri kapsamında veya Üye Devletlerden veya Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamındaki ulusal raporların bir parçası olarak taraflardan gelen sadece sınırlı miktarda bilgiye ulaşılabilmektedir. Şimdi, biyolojik çeşitliliğin durumu ve eğilimlerini, ilgili çeşitli baskılar ve insan faaliyetleri ile ilişkilendiren ve 2010 hedefine doğru olan ilerlemeyi gösteren daha geniş bir veri grubu gereklidir. Bu halen sözleşme için izleme ve gösterge gereklilikleri, Natura 2000 siteleri ve AB biyolojik çeşitlilik stratejisi aracılığıyla değerlendirilmektedir.

3. Ulusal bilgi ağlarının koordinasyonu

Avrupa Çevre Ajansı, üye ülkeler, diğer katılımcı ülkeler ve ilgilenen diğer uluslararası örgütlerle Avrupa Çevre Bilgi ve Gözlem Ağı (Eionet) ve biyolojik çeşitlilik göstergeleri ve izleme uluslararası çalışma grubu (IWG-BioMIN) aracılığıyla 2010 hedefi ve ötesi için eylemleri desteklemek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa düzeyinde kullanılacak doğa, biyolojik çeşitlilik ve ilgili faaliyet ve baskılar konusunda doğrulanmış bilgilerden oluşan bir veri akışı sağlamak için işbirliği yapmaktadır.

4. Avrupa düzeyinde kullanıma sunulan bilgilerin politikalarla uyumlu ve biyolojik çeşitlilik kaybını durdurmak için çalışan herkes için kullanılmış olmasının sağlanması

Avrupa düzeyinde toplanan ve kullanıma sunulan bilgilerin, politika belirleyenlere nerelerde ilerlemelerin kaydedildiğini ve nerelerde daha fazla eylemin gerekli olduğunu göstermesi, kamuoyu ve politik bilinçlenmeyi arttırmaya ve sahadaki yöneticilerle diğer ilgili taraflara 2010 yılına kadar biyolojik çeşitlilik kaybının durdurulması hedefine ulaşmaya yardımcı olması gerekir.

Kapanış notları

Avrupa için 2010 biyolojik çeşitlilik hedefi gibi öngörülü hedefler, çevresel eylemin teşviki ve odaklanması için temel bir hareketlenme sağlar. Bu brifingde özetlenen bilgi çerçevesi, tutarlı, yukarıdan aşağıya analitik bir yaklaşımın yerel, ulusal, bölgesel ve global düzeylerde Avrupa'nın biyolojik çeşitliliğinin yönetilmesi için gerekli olan bütünleşik izleme, veri ve bilgileri sağlayabilmenin yanı sıra 2010 hedefine ulaşmaya ve 2010 ve ötesine olan ilerlemeyi izlemeye yardımcı olabileceğini göstermektedir.

